

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

§. II. Scienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

N. 3. Affirmat S. Thom. in 2. Sent. dist. 39. art. 3. ad 1. M. Mercor. 1. p. art. 6. Philalet. pag. 12. de Opinionum praxi, P. Suar. 1. 2. d. 12. sect. 1. P. Vafq. 4. P. Vafq. 1. 2. d. 60. P. Oviedo 1. 2. tr. 5. edo, contr. 2. pun. 1. n. 5. P. Salas, P. Valen. d. 2. qu. 14. pu. 4. P. Palao tom. 1. tr. 1. d. 1. pun. 2. P. G. Hurt. & alij plures apud P. Oviedo; quibus addo C. de Lugó d. 5. de Fide n. 20. dicentem, quod iudicium prudentiæ infusæ possit supponere falsum, & servire ad meritum supernaturale; P. Ripald. d. 62. de Ente supernaturali, & d. 6. de Fide n. 64. & 70. qui ait hanc esse sententiam communem, & omnes voluntatis virtutes haurire suam honestatem ex honestate probabiliter tantum apparente; M. Godoy tom. 3. in 3. p. d. 42. a n. 93. ad 98. qui in terminis ait, non tantum actus extrinsecè malos, seu malos, quia vetitos, sed etiam intrinsecè malos, seu vetitos, quia malos, posse meritorie fieri, supposita ignorantia invincibili de eorum prohibitione; ut si quis invincibiliter ignoraret mendacium esse prohibitum, posset ex fine supernaturali operando laudabiliter, & meritorie mentiri. Hæc Godoy, qui n. 99. addit, quod, supposita ignorantia invincibili prohibitionis alicujus rei, melius est per accidens erga objectum re ipsa vetitum ex motivo supernaturali operari, quam ab operatione cessare; etsi non sit melius per se, & ex meritis objecti. Ecce tantus vir vult, quod supposita ignorantia invincibili, quod mendacium ob famam mulieris tuendam sit vetitum, etsi non supponat illud esse præceptum, melius esse tunc mentiri ex motivo supernaturali, quam abstinere à mendacio invincibiliter ignorato, ut vetito, & non credito ut præcepto; quanto magis melius erit, si supponatur non tantum ex ignorantia invincibili non esse vetitum, sed supponatur ex errore invincibili tunc esse præceptum? Idem docet Mercor. qui l. c. ait ad electionem ex se malam, apprehensam ut bonam, & ut honestam, concurrere Deum auxilio speciali, & esse meritoriam, quia meritum attenditur secundum voluntatem operantis, quæ si sit bona, ut est voluntas mentiendi supposito errore de præcepto mentiendi, opus evadit bonum, & meritorium: P. Moya tom. 2. qu. 9. §. 6. qui plures citat, P. Teril. qu. 16. de Confc. qui ait omnes Theologos cum S. Thom. in hanc sententiam ire, & qu. 1. de Reg. mor. n. 5.

§. II.
Scienda.

SUMMARY.

Moralitas supponit libertatem, & quid actus humanus ex D. Thom. n. 4.

Honestas, & inhonestas transfunditur in volitionem à cognitione, n. 5.

Si actus voluntatis sit conformis rationi proponenti legem, erit honestus, si difformis, inhonestus: hinc proxima formalis regula honestatis est cognitio, seu dictamen rationis, n. 7. 8. 9. Etsi qualitas, seu bonitas, & malitia volitionis sit à cognitione, attamen quantitas bonitatis, & malitiae non est à solâ cognitione, sed ab alijs circumstantijs, n. 10. 11.

Dantur in intellectu, & voluntate tam hominis, quam Dei leges directæ, & reflexæ. DD. n. 12. ad 15.

Leges directæ sunt, quæ per se intenduntur; reflexæ, quæ per accidens supposito nostro errore, n. 16.

Nulla lex reflexa, siue nostra, siue Dei preferre debet indecentiam; & expono modum decentem exprimendi, n. 17. ad 24.

Non confundenda leges nostræ reflexæ cum directis, nec leges Dei reflexæ cum Dei directis, n. 21.

Dictamen reflexum Dei, & nostrum exprimere debet errorem invincibilem, quem supponit, n. 22.

Scriptura aliquando utitur verbis importantibus malitiam, à quâ actus præceptus purgandus, n. 23.

Objecta nostrorum, & Dei actuum directorum, & reflexorum, n. 24.

Sciendum 1. omnem actum morale esse liberum; quod enim moralitas actuum præsupponat necessariò libertatem, est certum apud omnes Theologos, ut expressè docet Divus Thomas 1. 2. qu. 1. art. 1. dicens: *Ille sola actiones vocantur propriæ humane, quarum homo est dominus; est autem homo dominus suorum actuum per rationem, & volitionem; unde & liberum arbitrium dicitur facultas volitionis, & rationis. Illa ergo actiones propriæ humane dicuntur, quæ ex volitione deliberatâ procedunt: si autem alie actiones homini convenient, possunt quidem dici hominis actiones, sed non propriæ humane, cum non sint hominis, in quantum est homo.* Hæc S. Thom. ex quo ita arguo: Omnis actio moralis est humana; sed omnis humana supponit libertatem: ergo omnis actio moralis supponit libertatem, & quidem tantam, ac talem, quæ satis sit ad fundandam bonitatem, vel malitiam formalem in actu, qualis est in adultis ratione utentibus. Vide Scotum in 2. dist. 40. Scot. ad 2. Durand. dist. 38. qu. 1. M. Tapiam tom. 1. Catenæ lib. 1. qu. 1. art. 1. & alios passim.

Sciendum 2. actum morale, seu liberum dividi in moraliter bonum, seu honestum, & in moraliter malum, seu inhonestum

stum. Dixi autem *disp. elapsa* omnem moralitatem transfundi in actum voluntatis mediā cognitione, & ideo ibidem intuli actum sequentem ad ignorantiam de non malitiā, & non prohibitione, non esse moraliter malum, esse autem moraliter malum actum sequentem ad cognitionem malitiæ, vel prohibitionis: ita modò dicturus sum omnem bonitatem moralem, seu honestam transfundi etiam in actum voluntatis mediā cognitione, & ideo inferam actum sequentem ad errorem invincibilem de inhonestate, & creditum honestum, esse moraliter honestum.

N. 6. Ratio est; quia ratio honesti sumitur à conformitate cum lege, ut constat ex S. Thom.

8 Th. 2. de Malo art. 4. dicente: *Bonum, & malum* (intellige morale) *in actibus humanis considerantur secundum quod actus concordat rationi informata lege Divina, vel naturali*; & ideo honestas communiter describitur, *Conformitas cum primā regulā, ut offensā nobis per lumen rationis*: ergo bonitas moralis, seu honestas actus sumitur à conformitate, seu concordia actus cum ratione informatā per legem.

N. 7. Ex quo patet id quod dixi supra, quod proxima formalis regula moralitatis, seu honestatis, vel inhonestatis insit in actibus voluntatis est ipsa ratio, seu cognitio, & dictamen rationis, ita ut, si actus voluntatis sit ei dictamini conformis, erit moraliter bonus, seu honestus; si difformis, erit moraliter malus, seu inhonestus; si illud dictamen sit speculativè verum, si speculativè falsum, id est, si reverā addit in re lex, & in objecto honestas objectiva, affirmata per dictamen; si non addit, ut docent ex S. Thom. & ex S. August. Scoto, & alijs P. Suar. 1. 2. d. 2. de Bonitate, & Malitiā n. 10. P. Oviedo 1. 2. tr. 4. contr. 2. n. 10. Herinx tom. 2. d. 3. qu. 1. & alij passim. Ratio à priori est; quia, ut docui, lex, & objectum non movent voluntatem, nisi per cognitionem applicentur voluntati: ergo si voluntati representetur lex, & honestas objectiva, etsi à parte rei non dentur, actus voluntatis ei dictamini conformis erit eò ipso moraliter honestus; quod si sit ei difformis, non erit honestus, immò inhonestus, quia tota moralis bonitas, & malitia nostrarum volitionum sita est in conformitate cum lege, aut objecto, ut proposito per rationem; vel, ut verius, & subtilius loquar cum S. Thomā, sita est in conformitate cum ratione proponente legem.

N. 9. Sciendum 3. quod licet, ut dixi paulò antè, qualitas actus humani, seu bonitas, & malitia moralis volitionum pendeat à cognitione representante legem, vel honestatem

objecti, cui cognitioni talis volitio conformatur, vel difformatur, si ve ea cognitio sit vera, si ve falsa, attamen quantitas honestatis, aut malitiæ non pendet tota à cognitione, sed præterea à talibus determinatè circumstantijs. Ratio est; quia in actu humano aliqui sunt effectus formales, qui pendunt ab objecto, ut per cognitionem, si ve veram, si ve falsam proposito; aliqui, qui aliunde, putà à diverso principio, à cognitione determinatè verā, vel falsā, ab adæquante, aut inadæquante objectum. Qualitas actus quoad honestatem, & inhonestatem, quoad gravitatem, vel levitatem pendet ab objecto in esse objecti, id est, ut per conscientiam proposito, si ve ea conscientia sit speculativè vera, si ve falsa; & ideo qui putat, quod omnem mendacium sit mortale, peccat mortaliter; qui putat ne quidem esse veniale, nec venialiter peccat. Quantitas autem ejusdem qualitatis, seu honestatis, vel inhonestatis, meriti, vel demeriti, levitatis, & gravitatis, pendet insuper à talibus determinatè circumstantijs; putà, meritum pendet à dignitate operantis, & ideo si quis putaret se esse in statu gratiæ, & non esset, non mereretur de condigno; & si quis putaret se posse elicere actum æquè meritorium ac sunt actus Christi D. aut Deiparæ, non ideo actus ille erit tanti meriti. Maior, vel minor honestas, & inhonestas *objectiva* pendet à tali objecto, ut est in se, non ut in mente operantis; & ideo si quis putaret actum jejuniij esse æquè honestum objectivè, ac est actus amoris Dei, non ideo erit; vel si quis putaret, quod esus carnis die vetito sit æquè inhonestus, ac homicidium, non ideo erit. Hinc in *Tractatu de Incarn.* intuli, quod si quis putaret malitiā peccati esse infinitam, non ideo erit; quomodò si quis putaret se cognoscere, aut amare Deum ut octo, non ideo amabit, & cognoscat ut octo; quia quantitas malitiæ non pendet ab objecto in esse objecti, seu ut per *quamlibet* cognitionem proposito, sed ab objecto cognito cognitione infinita; & quantitas amoris, & cognitionis non pendet ab objecto solo, ut proposito per cognitionem, sed etiam ab alijs circumstantijs ad talem intentionem amoris, & visionis requisitis; putà, amor Dei ut octo à cognitione Dei ut octo; cognitio Dei ut octo à speciebus intensis ut octo. Adde præterea considerandam circumstantiam applicatam per errorem actui, quæ si sit chimerica, actus eam repudiatur; non ita, si non sit: sed infinitudo est impossibilis actui; malitia non est impossibilis: ergo si malitia gravis applicetur per errorem voluntati, potest volitio eam recipere,

pere, non autem potest recipere malitiam infinitam, et si malitia infinita per errorem applicetur actui.

N. 13. Sciendum 4. Sicut in nostro intellectu, & voluntate dantur actus directi, seu cadentes supra objectum, ut est in se à parte rei; & actus reflexi, seu cadentes supra objectum, ut existens per nostram directam cognitionem, & volitionem, & ideo passim à Theologis distinguuntur principia Synderesis directæ, & reflexæ; ita in intellectu, & voluntate Divinâ dantur actus directi, & reflexi per nostram rationem distincti, seu cadentes supra objectum, ut est in se, & cadentes supra objectum, ut à nobis cognitum, & ut à nobis volitum. Exemplâ actuum directorum Synderesis, aut conscientię, & voluntatis nostræ sunt, *Mendacium est malum, fugere illud; Eleemosyna bona, fac illam.* Exemplâ actuum reflexorum Synderesis, conscientię, & voluntatis nostræ sunt, *Licetum est objectum creditum invincibiliter honestum, vel præceptum, elige illud.* Exemplâ actuum directorum sapientiæ, & voluntatis Divinæ sunt, *Mendacium est malum, Eleemosyna est bona; fuge illud, elige istam.* Exemplâ actuum reflexorum sapientiæ, & voluntatis Divinæ seu cadentium supra objectum, ut à nobis cognitum, & imperatum, sunt, vel hæc universalia principia, *Sequere dictamen conscientię certò prudens, quod deponere non potes: Fac quod indubitanter iudicas certò licitum, vel præceptum;* vel hæc particularia, *Dic mendacium, quod invincibiliter iudicas præceptum; ne facias eleemosynam, quam invincibiliter iudicas vitatam: mendacium creditum à creaturâ ut honestum, est honestum; eleemosyna creditâ ab eadem invincibiliter ut inhonestâ, est illicita.* Porro quòd tum in nobis, tum in Deo dentur ea dictamina reflexa est omninò certum: in nobis, quia hoc suadet experientia; in Deo, quia hoc suadet ratio; hoc enim ipsùm reflexum conscientię dictamen mihi dictans, *Licet quod indubitanter iudico non esse peccatum: licet sumere alienum, quoties invincibiliter iudico esse præceptum,* ab aliquo Superiore meæ conscientię intimatur: ergo non nisi à Deo, qui est primaria lex, à quâ cæteræ pendunt: ergo dantur in Deo hæc leges reflexæ, *Obedi dictamini tuo reflexo invincibiliter dictanti talem actionem esse honestam, vel præ-*

N. 15.

rimos antiquos recitat, quibus adhærent omnes Theologi, & inter Modernos P. de Champs de Hæresi Janſen. P. Annat. in *Angu- P. Au- ſivo vindicato*, P. Martinon in *Anti-Janſen*, nat. Card. de Lugo tom. 1. de Juſt. d. 5. num. 17. Addo Brun. Neufſt. Scotiſtam, qui in ſua Neufſt. *abſolutiſſimâ Polythembæ Theologo-Morali-Canonicâ*, cui quadrat elogium, quod extollit noſtrum P. Arſedin *dip.* 1. n. 33. dicens, P. Arſ- quod *paucis verbis plura comprehendat, & ſe-* dekin. *lidè probat*, aut l.c. n. 9. pag. 2. & 105. expediens etic ob noſtras ignorantias, ut non tantum dentur principia Synderetiſis directæ de objecto cognito ut eſt in re ut bono, aut malo, ſed etiam reflexo de objecto, ut ſubſtat actibus noſtri intellectus; ita ut illud ſit honeſtè eligibile, quod omnibus penſatis tale eſſe judicatur. Subdit: Et ab hæc duplici acceptione pendet principaliter quidquid de uſu opinionis probabilis hodie operoſè, & contentioſè multi tractant. Lege doctam concordiam inter *Probabiliſtas*, & *Probabilitoriſtas*, à P. Mamiano viro ſatis acuto editam, P. Ma- de quâ ego alibi dicam, quod ſentio. mian.

Sciendum 5. quod sicut nostra principia Synderesis directæ differunt à reflexis per hoc quod directæ sunt primariò, & per se intentæ à naturâ, reflexæ autem sunt tantum secundariò, & ex suppositione erroris invincibilis intentæ; ita etiam certum est, quod lex Divina directæ differt à lege Dei reflexâ, seu actus sapientiæ, & voluntatis Divinæ directi differunt à reflexis Divinis, quod præcepta, sive positiva, sive negativa, directæ, sunt à Deo primariò, & per se intentæ, cum à Deo dentur ex primariâ intentione nos dirigendi, & obligandi; præcepta autem Divina reflexa intinuantur tantum nobis ex suppositione ignorantie, aut erroris nostri invincibilis. Similiter sicut certum est, quod principia Synderesis directæ habent talem modum tendendi, qui nullam exprimit inhonestatem, indecentiam, aut malitiam formalem, si sunt præceptiva; si autem sunt prohibitiva, nullam expriment inhonestatem formalem; implicat enim, ut præcipiatur aliquid formaliter inhonestum, & ut prohibeatur aliquid formaliter honestum, retentis iisdem circumstantiis, in quibus est formaliter tale; ita etiam certum est, quod principia Synderesis reflexa supponuntia invincibilem errorem, si sint præceptiva, non debent exponi per verba importantia aliquid formaliter inhonestum; & si sint prohibitiva, non debent exponi per verba exprimentia aliquid formaliter honestum; eo enim ipso quod præceptiva exprimerent aliquid formaliter inhonestum, destruerent invincibi-

vincibilem inhonestatis formalis errorem, quem supponunt, & sic repugnarent, quia repugnat, ut præcipiatur aliquid formaliter inhonestum: & eo ipso quo prohibitiva exprimerent aliquid formaliter honestum, eo ipso destruerent invincibilem honestatis errorem, quem supponunt, & sic repugnaret, quia repugnat, ut prohibeatur honestum manens formaliter honestum. Hinc constat, quod sicut principia Synderesis directæ habent hunc modum tendendi, si prohibitiva sint, *Ne fureris, ne blasphemes, ne mentiaris, ne pecces*; si præceptiva sint, habent hunc modum, *Crede Deo, cole Deum, succurre proximo*; ita principia Synderesis reflexæ præceptiva, supponentia invincibilem inhonestatis errorem, non possunt habere hunc modum, *Furare, mentire, blasphema, pecca*; & principia reflexæ prohibitiva supponentia invincibilem de honestate errorem non possunt habere hunc modum, *Ne colas Deum, ne credas Deo, ne succurras proximo*. Ratio est evidens; quia hæc verba, *furare, mentire, pecca*, significant non tantum actionem materialiter, sed formaliter malam; significant enim actionem cognitam, ut vitatam: ergo cum principium Synderesis reflexum præceptivum supponat errorem invincibilem malitiæ, & prohibitionis, consequenter non potest habere dictum modum expressum per ea verba, quæ ex se, nisi limitentur, significant actionem formaliter malam, & cognitam ut vitatam. Similiter hæc verba, *Ne credas Deo, ne colas Deum, ne succurras egeno*, significant actionem formaliter bonam, & cognitam, ut formaliter honestam: ergo cum principium Synderesis reflexum prohibitivum supponat invincibilem honestatis errorem, consequenter non potest exponi verbis supponentibus notitiam honestatis: ergo non potest habere dictum modum. Hinc P. Ter-
N. 19. ril. qu. 3. de Reg. morum n. 59. paucis complectens dixit contra P. Eliz. qui lib. 3. qu. 4. §. 3. aliqua attulit ex Guiljelmo Pariliensi abique loci citatione: Fateor furta, mendacia, & alia huiusmodi non esse bona, nec vitæ æternæ meritoria, quando proponuntur sub notionibus, quas verba exprimunt; in hoc enim sensu objecta illa sunt tam aperte mala, ut eorum malitia, aut nullo modo, aut non nisi vincibiliter latere possit; ideoque non modo non sunt bona, sed semper sunt mala, quæ proinde excusari non possunt.

N. 20. Sciendum 6. quod modus decens, & conveniens exercitiæ talibus præceptis Synderesis reflexis, tam præceptivis, quam prohibitivis nostris, est iste, vel huic similis: *Dic verbum, quod exercitiæ putas ex invincibili er-*
 Tom. I.

rore bonum, & necessarium: pone actionem, quam ex ignorantia invincibili malitia, & inhonestatis, immo ex invincibili errore putas honestum, & præceptum. Omitte actionem, quam ex invincibili ignorantia honestatis, immo ex errore invincibili exercitiæ putas inhonestam. Hæc eadem doctrina applicanda est præceptis reflexis sapientiæ, & voluntatis Divinæ; talem enim exprimendi modum habere debent, qualis Deum decet; quare præcepta reflexa Dei sunt, *Pone, aut omite, quod dictamen conscientie certò prudens invincibiliter erroneum dicitur ponendum, aut omittendum: pone, quod per invincibile dictamen iudicas præceptum, vel honestum: omite, quod per invincibile dictamen iudicas vitium, vel inhonestum.*

Sciendum 7. accuratè opus est attentio-
 ne, ne Adversarij confundant nostra præcepta reflexa cum nostris directis, aut reflexa Dei cum directis Dei, ut sæpe faciunt. Præcepta, aut prohibitiones directæ, sive nostræ, sive Dei, cadunt, & cadere debent supra objecta, & actiones ut sunt in se, & debent exprimi per verba significantia actiones ut sunt in se, & notitiam talis actionis, ut est in se; talia sunt verba, *Ne fureris, vel cole Deum*; ea enim significant malitiam furti, & cognitionem malitiæ; hæc significat honestatem cultus Divini, & notitiam talis honestatis. Præcepta, & prohibitiones reflexæ nostræ, & Dei cadunt, & cadere debent supra objecta, & actiones, ut ignoratas à nobis malas, & ut putatas à nobis bonas; aut ut ignoratas à nobis bonas, & ut putatas à nobis malas: quæ quidem præcepta reflexa licet in re obligent ad electionem objecti in se absolute vitii, seu materialiter mali, & respectu hominis cognoscētis prohibitionem, aut malitiam, sit malum in re; & quæ quidem prohibitiones reflexæ licet in re obligent ad omissionem electionis ex se honestæ, aut præcepta, & respectu hominis scientis tale præceptum, aut cognoscentis eam honestatem, sit bona, & honesta in re; attamen neque illa præcepta reflexa habent hunc modum tendendi signatum, *Mentire, furare, nec illæ prohibitiones reflexæ hunc, Ne colas Deum, ne succurras egeno*: quia hi modi tendendi, nec exponunt errorem invincibilem de malitiâ mendacij, & furti, imò exprimunt notitiam malitiæ, & furti; nec exprimunt errorem invincibilem de honestate cultus Dei, & charitatis proximi; imò exprimunt notitiâ honestatis, & præcepti colendi Deum, & succurrendi proximo. Debet igitur modus tendendi præcepti reflexi, sive nostri, sive Divini, exercitiæ exprimere invincibilem ignorantiam malitiæ, & invincibilem errorem

P

honestatis

honestatis rei, quam præcipit; nam præceptum reflexum hoc habet pro objecto, nempe talem actionem ignoratam malam, & ut putatam bonam; & modus tendendi prohibitionis reflexæ, five nostræ, five Divinus, exprimere exercitè debet ignorantiam honestatis, & errorem invincibilem inhonestatis, aut prohibitionis in re, quam prohibet, nam prohibitio illa reflexa habet pro objecto talem omissionem, ut ignoratam bonam, & ut putatam malam.

N. 23. Addo: Quamvis dicerem præcepta Dei, aut nostra reflexa (idem dic de prohibitionibus) habere hunc modum tendendi, *Mentire sub ignorantia invincibili, quod putes mendacium esse præceptum*, (totum enim hoc dicere debet, non autem nudum *mentire*, quia debet exprimere objectum actus reflexi, adeoque mendaciū, ut substans errori, quod sit præceptum) nihil mali diceremus; tunc enim mendacium non habet significationem, quam habet secluto errore; secluto enim errore habet malitiam formalem, & prohibitionem; inclusio autem errore de non prohibitionem, immò de honestate, aut præcepto, non habet malitiam formalem moralem, sed purè materialem; si hoc, inquam, dicerem, nil mali dicerem; Scriptura enim aliquando simili modo loquitur: nam Deus præcepit Olcæ, ut duceret mulierem fornicariam, ubi tò *fornicariam*, significat illam actionem materialem fornicationis, seclutā malitiā formali; & Israelitis præcepit Deus, ut furarentur vasa Amaleitarum, ubi tò *furari*, significat actionem illam usurpativam, seclutā malitiā formali; & Job usurpat verbum *maledictus* pro non maledictus: sicut ergo à Dei præcepto cognito tollitur ab illis actionibus malitia formalis, & ab illis verbis expressio malitiæ formalis in eā actione inclusa; ita ab errore invincibili malitiæ furti, sicut excusatur talis actio à malitiā formali furti, ita restringitur ab eo errore verbum, *mentire*, aut *furare*, ut non significat malitiam formalem, sed purè talem actionem materialem.

N. 24. Sciendum 8. neque præcepta reflexa nostra opponi nostris directis, nec legem reflexam Dei opponi legi directæ Dei. Ratio est evidens; quia voluntas directæ, & reflexæ non sunt de eodem omnino objecto; reflexa enim habet pro objecto aliquid realiter inadæquatè distinctum ab eo, quod habet directæ; nam directæ est de objecto, ut est in se à parte rei; reflexa autem est de objecto, ut substante ignorantie, & errori invincibili; atque adeo, quia directæ, & reflexa non sunt de objecto, ut sub ipsa circumstantiis, sed sub diversis, ideo non opponun-

tur, quomodo non opponuntur, *jeiuna, si bene vales; non jeiuna, si male*. Hæc rectè intellecta faciunt evidentem conclusionem sequentem, quæ est omniū, ait P. Teril. n. 3. citatus. P. Teril.

§. III.

Nostra, & communissima sententia contra Celladei, & Palanco.

SUMMARIUM.

Si ignorantia invincibili malitia uniatur invincibilis de honestate, ea actio est honesta, & meritoria, n. 25.

S. Thom. clare dicit actum, qui ex se non est iuxta Dei legem, nec ex se bonus, fieri bonum, ibi.

Honestas, & inhonestas per S. Thom. sumitur a dictamine proponente objectum, ibid.

S. Aug. dat gratias Deo ex errore, quod eum non fecerit avem, n. 27.

Actus specificatur ab objecto non ut est in re, sed ut in mente, n. 28.

Omnis actus conformis regulæ morum formali, & objectivæ est honestus, & meritorius, si fiat ab homine, qui sit in gratiâ, n. 29.

Lex Dei reflexa respectu operantis ex errore invincibili est regulæ objectivæ; dictamen est regulæ formalis morum, n. 30.

Arist. ait, quod ut quis virtuosè operetur, nihil obstat, quod finis sit bonum aut apparens, n. 32.

Honestas apparens satis est ad objectum formale virtutis moralis, DD. ibid.

Arist. docet quod nos, dum dividit continentem per se, & per accidens, DD. n. 33.

Cur Deus dederit nobis pro regulâ suæ legis dictamen conscientie, etsi aliquando falsum? ibi.

Tenemur lege naturali conformare nos nostro conscientia dictamini, etsi falso, n. 35. 36.

DD. inter quos plures dicunt hoc esse de fide, ibi.

Recta ratio à D. Aug. vocatur Nobile iudicatorium, n. 37.

Si error non honestat opus, peccabitur aliquando necessario, n. 38. 39.

Proprietates actus boni, & earum ordo ex S. Th. n. 40.

Contradictio Celladei, n. 41. 42.

Inductione filij, fidelis, subditi honorantis, quem falsò putat patrem, Superiorem, & adorandū, constat, quod omnis actus cadens sub præceptum, aut consilium, in re, aut falsò tale, sit honestus, n. 44.

Si non esset honestus, plerique Sancti non sunt operati honestè, n. 45.

Non tantum actus sub præcepto vero, sed etiam sub invincibiliter falso propositus, est formaliter honestus; & rejicitur Palanco, qui sine jure asserit omnes negare honestatem actui posito sub errore invincibili, n. 46. ad 50.

Nostra